

Handläggare
Ida Reimegård
Telefon: 08-508 03 090

Till
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Svar på remiss om Stockholms miljöprogram 2016-2019

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Stadsdelsnämnden beslutar om omedelbar justering i ärendet.

Christina Heglert
Stadsdelsdirektör

Ditte Westin
Avdelningschef

Sammanfattning

Stadsdelsförvaltningen har fått remissen ”Förslag till Stockholms stads miljöprogram 2016-2019” dnr 303-1200/2014. Miljöprogrammet är ett stadsövergripande styrdokument för stadens miljöarbete. Förvaltningen ställer sig positiv till ambitionen att vidare koppla miljöprogrammet till stadens budget och systemet för ledning och uppföljning. Vi ser även ett värde i de planerade årliga uppföljningarna och möjligheten att revidera målen under programperioden. Vidare tydlighet kring ansvarsfördelning av delmålen samt i terminologin kring genomförandansvar efterfrågas med syfte att underlätta arbetet mot måluppfyllelse.

Bakgrund

I budget 2015 gav kommunfullmäktige i uppdrag till kommunstyrelsen att ta fram ett förslag till miljöprogram för perioden 2016-2019. Det nu föreslagna programmet är det nionde i ordningen och ersätter vid antagande miljöprogram 2012-2015.

Miljöprogrammet är ett stadsövergripande styrdokument för stadens miljöarbete och utgör stommen i stadens arbete med den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling. Sedan 2008 är miljöprogrammet införlivat i stadens system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi, ILS.

Förslaget till nytt miljöprogram har tagits fram av stadsledningskontoret och miljöförvaltningen. Sex miljömålgrupper med representanter från stadens förvaltningar och bolag har även deltagit i processen med att ta fram nya delmål och indikatorer. Ambitionen har varit att tillvarata styrkorna i nuvarande miljöprogram och identifiera förbättringsförslag genom att ta del av revisionskontorets granskningar av programmets målområden, intervjua nyckelpersoner inom staden om deras åsikter kring miljöprogrammet samt låta stadens förvaltnings- och bolagschefer lämna kommentarer på förslaget.

Ärendet

Miljöprogrammet redovisar stadens mål inom miljö med utgångspunkt i de utmaningar Stockholm står inför i arbetet med att skapa en hållbar livmiljö. Programmet syftar till att bryta ned kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål för stadens klimat- och miljöarbete, som anges i budget 2015, i uppföljbara delmål. Genom att målen i miljöprogrammet överensstämmer med de mål som kommunfullmäktige föreslår för verksamhetsområdet kan miljöprogrammet tydligt integreras i stadens budget.

Förslaget till nytt miljöprogram innefattar sex miljömål vilka är uppdelade i 30 delmål som beskriver hur nämnder och bolag förväntas bidra till att miljömålen nås samt 40 indikatorer med syfte att ange om arbetet är på rätt väg.

De sex övergripande miljömålen är:

1. Hållbar energianvändning
2. Miljöanpassade transporter
3. Hållbar mark- och vattenanvändning
4. Resurseffektiva kretslopp
5. Giftfritt Stockholm
6. Sund inomhusmiljö

Ansvar för genomförande och uppföljning av målen i miljöprogrammet är fördelade på stadens bolag och förvaltningar utifrån rådighet att genomföra målen. Jämfört med innevarande miljöprogram innehåller förslaget till miljöprogram 2016-2019 flera skärpningar av delmålen i linje med kommunfullmäktiges budget. Nämnd eller styrelse med utpekad ansvar för ett delmål ansvarar även för att i sin verksamhetsplan formulera ett lämpligt nämndmål, indikatorer och aktiviteter som följer upp delmålet.

Stor vikt har lagts vid att programmets indikatorer inte ska innebära en större arbetsbelastning för stadens nämnder och bolagsstyrelser jämfört med indikatorerna för miljö i budget 2015. Enbart de nämnder och bolagsstyrelser som har störst påverkan ska rapportera en viss indikator.

Det tidigare kravet på obligatoriska miljöhandlingsplaner för nämnder och bolag förslås försvinna. Detta utifrån att de lokala handlingsplanerna har haft en otydlig roll och många gånger resulterat i ett dubblerat antal aktiviteter i verksamhetsprogrammen hos stadens nämnder och bolag.

Miljömål, delmål och indikatorer

Programförslagets mål och indikatorer presenteras nedan. De delmål och indikatorer som stadsdelen har rådighet över är markerade i kursiv stil. För en fördjupning av mål och indikatorer hänvisas till programförslaget som i sin helhet kan läsas i bilaga 1.

1. Hållbar energianvändning

Delmål

- 1.1 Staden ska verka för att utsläppen av växthusgaser minskar till högst 2,3 ton per invånare till år 2020*
- 1.2 Staden ska genom energieffektiviseringar minska energianvändningen i den egna verksamheten med minst tio procent till år 2020*
- 1.3 Långtgående effektivisering ska genomföras vid större ombyggnader
- 1.4 För nyproducerad byggnad, på av staden markanvisad fastighet, ska energianvändningen vara högst 55 kWh/m², år
- 1.5 Stadens egen energiproduktion baserad på solenergi ska öka

Indikatorer

- Växthusgasutsläpp per invånare (ton CO₂e per invånare)
- Köpt energi (GWh)
- Köpt energi för värme, kyla och varmvatten i stadens allmännyttiga bostadsbolag (kWh/m² BOA och LOA)
- Andel större ombyggnader där den köpta energin minskat med minst 30 procent

- Energianvändning i nyproducerade byggnader (kWh/m² och år)
- Årlig energiproduktion baserad på solenergi (MWh)

2. Miljöanpassade transporter

Delmål

2.1 Biltrafiken ska minska

2.2 Stockholm ska ha frisk luft

2.3 Trafikbullret utomhus minskar

2.4 Stadens gator blir mer attraktiva gång- och vistelsemiljöer

2.5 Fossil energi i transportsektorn ska minska

Indikatorer

- Vägtrafikarbetet per person
- Vägtrafikarbete totalt
- Andel dubbdäcksanvändning på innerstadsgator
- Passager över innerstadssnitt lastbilar
- Andel sålda förnybara drivmedel i länet per år
- Gångflöde på ett urval gator
- Antal dygn över normvärdet för PM 10 i luft
- Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft
- Cykelantal
- Sålda fossila bränslen

3. Hållbar mark- och vattenanvändning

Delmål

3.1 Sårbarheter i stadsmiljön till följd av ett klimat i förändring ska förebyggas

3.2 God status ska uppnås i stadens alla vattenförekomster

3.3 Stadens vattenområden ska stärkas och utvecklas för både rekreation och biologisk mångfald

3.4 Vid stadsutveckling ska ekosystemtjänster främjas för att bidra till en god livsmiljö

3.5 När staden växer ska den biologiska mångfalden stärkas och utvecklas

3.6 Varje stadsdel ska ha god tillgång till parker och områden med höga rekreations- och naturvärden

3.7 Varje stadsdel ska planeras för god stadsmiljö

Indikatorer

- Andel årliga markanvisningar på stadens mark där grönytefaktor för kvartersmark är ett krav
- Andel årliga markanvisningar där ekologiskt relevant grönytekomensation är ett krav

- Andel stockholmare som har tillgång till park- och naturområden inom 200m
- Andel på av staden markanvisad fastighet med krav enligt dagvattenstrategin
- Andel vattenförekomster som följer miljö kvalitetsnormerna för ekologisk status
- Badvattenkvaliteten vid stadens badplatser ska förbättras
- Andel av ny bebyggelse som förläggs inom 500 meter till Spårbunden eller stomnätstrafik

4. Resurseffektiva kretslopp

Delmål

- 4.1 Stadens verksamheter ska förebygga uppkomsten av avfall*
- 4.2 Avfall som uppkommer ska tas om hand resurseffektivt*
- 4.3 Farligt avfall ska inte förekomma i hushållssoporna*

Indikatorer

- Andel farligt avfall i hushållsavfall
- Mängden hushållsavfall per invånare
- Andel matavfall till biologisk behandling av förväntad uppkommen mängd

5. Giftfritt Stockholm

Delmål

- 5.1 Spridningen av miljö- och hälsofarliga ämnen från hushåll, handel, byggande och andra aktörer ska minska*
- 5.2 Innehållet av miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor och tjänster ska minska*
- 5.3 Användningen av bygg- och anläggningsvaror som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen ska minska*
- 5.4 Stadens användning av kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ska minska*
- 5.5 Förekomsten av hälsofarliga kemikalier i förskolemiljön ska minska*
- 5.6 Andelen ekologiska livsmedel som staden köper in ska uppgå till minst 50 %*

Indikatorer

- Antal av 17 utvalda ämnen som uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam
- Andel prioriterade avtal enligt kemikalieplanen utan avvikelser från ställda kemikaliekrav
- *Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av byggvaru-*

bedömningen (BVB)

- Antalet kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och som används i stadens verksamheter
- *Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola*
- Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden (i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel).

6. Sund inomhusmiljöDelmål

- 6.1 Radonhalterna inomhus ska understiga 200 Bq/m³ luft i stadens flerbostadsfastigheter och lokaler för arbetsplatser och undervisning
- 6.2 Fuktskador ska förebyggas
- 6.3 Bullernivåerna inomhus ska minska
- 6.4 Luftkvaliteten inomhus ska bli bättre

Indikatorer

- *Stadens arbetslokaler ska högst inrymma de antal personer som ventilationen är dimensionerad för*
- Skolor med godkänd ventilationskontroll
- Andel av stadens egna fastigheter med byggnader som används för något av ändamålen bostad, arbetsplats eller undervisningslokal som understiger en radonhalt på 200 Bq/m³ luft
- Andel av stadens egna nyproducerade byggnader som fuktsäkerhetsprojekteras enligt ByggaF eller motsvarande
- Andel bostäder i befintliga flerbostadsfastigheter som beräknas klara 30 dBA inomhus
- Andel av stadens byggnader som är miljöklassade

Förändrad uppföljning

I miljöprogram 2016-2019 föreslås att uppföljning av programmets delmål systematiseras och tidigareläggs jämfört med tidigare process. Detta förväntas skapa underlag för förbättringar, att delmålen lättare kan nås och att revideringar av målen kan göras vid behov.

Redovisningen förslås gå till så att de nämnder och bolag som är med och bidrar till delmålet rapporterar till utsedd uppföljningsansvarig nämnd eller bolagsstyrelse. Rapporten lämnas under hösten för pågående år (år 1), exempelvis i samband med tertialrapport 2, och ska innehålla en prognos för om delmålet kommer att nås samt eventuella förslag på förändringar eller kompletteringar för att underlätta måluppfyllelsen. Uppföljningsansvarig nämnd sammanställer den information som lämnats in och

utarbetar en samlad redovisning med en bedömning om hur det går att nå delmålen samt förslag till förändringar och åtgärder som behövs för att målet ska kunna nås. Redovisningen lämnas till kommunstyrelsen för vidare analys och hantering.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för Stadsdelsutveckling i samråd med enheten Lokal och miljö.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på remitterat förslag på miljöprogram 2016-2019. Ambitionen att vidare koppla miljöprogrammet till stadens budget och utveckla integreringen av programmet i systemet för ledning och uppföljning sammanbinder och tydliggör stadens mål inom miljöarbetet. Förvaltningen är även positiv till att delmålen skärps och att årliga uppföljningar ger möjligheten till revideringar av målen och en högre måluppfyllelse.

Som vidare synpunkter vill framläggas en önskan om tydligare anvisningar över hur förvaltningar och bolag kan arbeta mot miljömålen. Större tydlighet efterfrågas även i termerna kring ansvar för måluppfyllelse. Är det någon skillnad i att ha genomförandansvar och att ”målet berör samtliga nämnder” såsom programförslaget nu är formulerat under somliga mål? Större tydlighet kring termerna ”genomförandansvar”, ”rapporteringsansvar” och ”uppföljningsansvar” skulle även öka förståelsen för miljöarbetet.

Uppdelningen av ansvar för uppfyllelse av delmålen är ett annat område som kan ses över. Stadsdelsnämnderna står exempelvis inte med som genomförandansvariga för målen 2.4 ”stadens gator blir mer attraktiva gång och vistelsemiljöer” och 6.3 ”bullernivån inomhus ska minska” där stadsdelsnämnderna ändå kan sägas ha viss rådighet över frågorna.

Bilagor

1. Förslag till Stockholms stads miljöprogram 2016-2019” dnr 303-1200/2014.